

Agrarische toekomstvisie Goeree-Overflakkee

Tekst: Koen van Wijk
Foto's: Wim van Vossen
Pieter van Kempen

Om niet volgend maar leidend te zijn bij ontwikkelingen heeft LTO Noord Goeree-Overflakkee een breedgedragen agrarisch visie gemaakt. Het vizier is gericht op 2030.

Dan kan het sterke landbouweiland zijn uitgegroeid tot hightech agro-eiland. De omstandigheden zijn ernaar: een goede bodemkwaliteit, beschikbaar zoet water, een

mild klimaat en veel bedrijfsopvolgers. Nodig is dat de ontwikkelingsagenda ook landt in het beleid van overheden en maatschappelijke organisaties.

Een eiland gemaakt om te boeren

GOEREE-OVERFLAKKEE - Agrarisch Goeree-Overflakkee heeft gunstige kaarten in handen. Een toekomst als hightech en duurzaam landbouweiland lonkt. De ontwikkelingsagenda die LTO Noord liet maken, slaat hiervoor de piketpaaltjes richting 2030.

ACHTERGROND

Een eiland dat is gemaakt om te boeren. Zo valt Goeree-Overflakkee te typeren. Akkerbouwgewassen domineren het landschap van akkers en dijken, afgewisseld met bollenvelden en grasland.

Zo'n zeshonderd jaar geleden ontstond Goeree-Overflakkee uit een reeks eilandjes van aanslibbingen van zeeklei. Steeds meer vruchtbaar land werd op de zee gewonnen en ingepolderd.

De groei van het landbouwareaal ging tot in de twintigste eeuw door. Inmiddels is het areaal weer gekrompen. Sinds 2000 heeft de sector al 11 procent ingeleverd aan woningbouw en natuur. Recent is er nog land afgestaan voor de nieuwe getijdennatuur van de Noordrand.

Bij LTO Noord Goeree-Overflakkee is daarmee het besef ontstaan dat ze het heft in eigen hand moeten nemen, wil de land- en tuinbouw haar ambities blijven waarmaken.

Mede daarom liet de afdeling

Het dunbevolkte zeekleilandschap van Goeree-Overflakkee biedt prima condities voor de agrarische sector.

Grondhonger en verzilting grootste dreigingen

Voor het Agrarisch Ontwikkelingsprogramma zijn 45 boeren en tuinders op Goeree-Overflakkee geïnterviewd. Zij verwachten dat de schaalvergroting op hun eiland veel sneller zal verlopen dan elders, met nog maximaal 60 bedrijven in 2030. Vanwege het Kierbesluit vrezen de boeren zilte kwel. Daartegen zijn maatre-

gelen nodig, zoals een zoetwaterberging. De gemiddelde grondprijs lag in 2014 op 70.000 euro per hectare, 21 procent hoger dan in 2011. Driekwart van de boeren is akkerbouwer, maar de sector wordt steeds pluriformer. 167 bedrijven hebben akkerbouw als hoofdtek, 36 vee- teelt, 15 tuinbouw en 8 fruitteelt.

een Agrarisch Ontwikkelingsprogramma (AOP) samenstellen door de HAS-studenten Marloes van Eck en Sander Kroeze en koos bewust voor zoveel mogelijk draagvlak bij gemeente, agribusiness en maatschappelijke partijen.

Een van de aanbevelingen is dat de natuur niet de overhand moet krijgen op het eiland. LTO Noord zou de rol van intermediair op zich kunnen nemen en via compromissen aan de voorkant het agrarisch belang veiligstellen.

Als de punten in de bijbehorende ontwikkelingsagenda tot 2030 gefaciliteerd worden, kan de sector doorgroeien naar een hoger niveau.

Dat is de stip aan de horizon, waar boeren en tuinders op Goeree-Overflakkee zich graag aan verbinden. Het eiland telt veel 'felle boeren'; ambitieuze en relatief jonge ondernemers die graag innoveren. Zowel in (teelt)techniek als met

duurzame initiatieven, verbreding en ketensamenwerking.

Dankzij deze mentaliteit, het milde klimaat, de zoetwatervoorziening en de goede bodemkwaliteit zijn de gewasopbrengsten per hectare relatief hoog.

AANBEVELINGEN

Het aandeel jonge boeren en de animo bij bedrijfsopvolgers is ook hoger dan het landelijk gemiddelde. Dat tekent het toekomstperspectief. Die sterke agrarische stand zorgt ook voor meer druk op de grond, want velen willen groeien. Voor bouwland wordt 99.000 euro per hectare neergeteld.

In het AOP zijn de aanbevelingen verdeeld in de thema's fysieke omstandigheden, kennisoverdracht, imagoverbetering, wet- en regelgeving en duurzaamheidsinitiatieven. Glasvezel in het buitengebied moet de digitale infrastructuur verbeteren, hoofd- en polderwegen vragen om verbetering voor agrarisch transport, de zoetwatervoorziening via zowel Haringvliet als Volkerak-Zoommeer moet gewaarborgd blijven.

Verder pleit het AOP voor een agrarisch kenniscentrum op het eiland en regelgeving die de ontwikkelingen in de land- en tuinbouw faciliteert.

'Jonge boeren steken elkaar aan met innoveren'

GOEREE-OVERFLAKKEE - Goeree-Overflakkee als hightech agro-eiland. Dat beeld ziet Pieter van Kempen (28) uit Oude-Tonge helemaal voor zich. Het eiland heeft het in zich en ontwikkelt zich al in die richting. Als jonge ondernemer met een akkerbouwbedrijf en loonwerktak past hij zelf ook in dat plaatje.

INTERVIEW

Hoe zit jullie bedrijf in elkaar?

'Ik heb met mijn vader een akkerbouwbedrijf waar we aardappelen, suikerbieten, uien en tarwe telen. Daarnaast rooien we tulpen in loonwerk; we telen ze niet zelf.

'Ook verzorgen we oogsten bij andere ondernemers. Zo hebben we een

groter deel van het seizoen volop werk.'

Waarom zijn hier veel jonge boeren?

'Ik denk omdat agrarisch ondernemen hier nog alle ruimte heeft. De teeltomstandigheden zijn goed op het eiland. We zitten op vruchtbare zavel en beschikken sinds de herverkaveling in de jaren negentig over een goed zoetwatersysteem. Als dat toen niet was gebeurd, had het eiland er heel anders uitgezien. Nu vormt mijn generatie de hoofdmoot in de sector. Daarnaast hebben veel leeftijdsgenoten die geen boer zijn, affiniteit met de agrarische sector.'

Wat doet dat met het agrarisch elan?

'Veel jonge collega's om je heen is leuk. Je blijft er scherp door, steekt

elkaar aan met innoveren. Omdat we op een eiland zitten, is er veel onderling contact. Jonge bedrijven zijn toekomstgericht en willen met de nieuwste machines werken. Zelf heb ik net een nieuwe vierrijige bunkerrooier aangeschaft. Ook gebruik ik een maaidorser met GPS-techniek, waaronder een opbrengst-meetsysteem.

Pieter van Kempen, akkerbouwer en loonwerker

Zonder een goed zoetwatersysteem had de agrarische sector op dit eiland er heel anders uitgezien.

'Bedrijven met opvolgers hebben goede financieringsmogelijkheden, al spelen de relatief hoge opbrengsten ook een rol. Veel akkerbouwers hebben bloembollen in hun teeltplan. Dat tilt de opbrengst per hectare omhoog.'

Wat is voor jou de grootste bedreiging?

'Aan het zoetwatersysteem dat in de

jaren negentig is aangelegd, betalen de boeren nog steeds af. Het Haringvliet is onze waterbuffer, maar het Kierbesluit verandert de zaak. We willen graag meer borging van de beschikbaarheid van zoet water op de lange termijn. Daarnaast is de impact van het Kierbesluit onvoldoende in beeld.'

Heb je nog speciale toekomstplannen?

'Hoewel het eiland dunbevolkt is, ben je als boer toch omgeven door niet-agrariërs. Daarom wil ik de akkers graag aantrekkelijker voor hen maken, bijvoorbeeld met recreatief toegankelijke bloemrijke akkerranden. Uitbreiding van het akkerrandsysteem zou mooi zijn. Met goede regie valt hier nog meer uit te halen.'